

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
Ústav pedagogických věd

Malé sociální skupiny

Seminární práce

Jitka Mašková
Duben 2004

Úvod

Chtěla bych vám představit skupinu lidí, kteří se rozhodli připravit a zrealizovat tábor. Je to skupina vedoucích tábora. Já jsem byla také členkou této skupiny. Nejprve bych chtěla uvést něco o vzniku této skupiny. Ke vzniku naší skupiny nás přivedla myšlenka zorganizovat tábor pro děti z našeho města. Prvotní impuls vzešel od faráře našeho města, který oslovil dva z naší skupiny – Karla a Hanku. Ti s touto ideou souhlasili a začali se ptát nás ostatních, až vznikla šestičlenná skupina. Naším úkolem bylo nejen tábor vést, ale i zorganizovat. Není to lehký úkol, příprava tábora vyžaduje patřičné úsilí a zabere spoustu času. Od samotného tábora nás dělilo pět měsíců, a protože jsme neměli zkušenosti s plánováním tábora, rozhodli jsme se scházet už od této doby a to jednou do týdne.

Naše skupina se tedy utvořila na základě společného cíle: zorganizovat a uskutečnit tábor. Lze hovořit o malé skupině, protože naši skupinu tvořilo šest lidí. Komunikace v tváři v tvář byla tedy realizovatelná. Věkové složení naší skupiny bylo vyrovnané. Vztahy mezi členy nebyly zpočátku zcela vyrovnané, protože jsme se vzájemně neznali, ale vzhledem k tomu, že naše spolupráce trvala delší dobu, začaly se naše vztahy rozvíjet.

Obecně bychom mohli charakterizovat tuto skupinu jako sekundární, protože vznikla v důsledku daného úkolu a zájmu. Vztahy, jak už bylo řečeno výše, se v naší skupině začaly rozvíjet a osobní vztahy převážily nad neosobními, proto můžeme o naší skupině mluvit jako o neformální skupině. Naše skupina se uzavřela přijetím šestého člena, stali jsme se skupinou uzavřenou z toho důvodu, aby počet vedoucích byl přiměřený počtu dětí na táboře. Vzhledem ke společným zájmům (zájem o práci s dětmi, společný pobyt na táboře apod.) a podobnému věku můžeme naši skupinu označit za homogenní.

Týmová práce ve skupině

Naše skupina pracovala týmově. Úkol byl pro všechny členy skupiny stejný, ale každý dokázal přispět něčím jiným. Uplatnila se zde rozmanitost vlastností i zkušeností a tak jsme se dokázali vzájemně doplnit. Myslím, že v naší skupině se projevila koordinovanost, vzájemné porozumění, spolupráce, flexibilita i spoluodpovědnost, tedy základní znaky týmové práce.

Během fungování naší skupiny si každý z nás osvojil určitou roli. Někdy nebyla role jednoznačná a někdy jeden člen skupiny zastával více rolí. Myslím, že jsme byli schopní

flexibility, byli jsme vcelku koordinovaní a přizpůsobiví a přestože jsme nebyli dokonalá skupina, myslím, že jsme jako tým dokázali pracovat efektivně.

Na základě svého výzkumu na Administrative Staff College v Henley určil R. M. Belbin osm rolí, které musí být v týmu obsazeny, aby tým fungoval. Těm jsou role předsedy, režiséra, chrliče, rejpala, tahouna, shánila, hasiče a dotahovače. Belbin sám říká, že členové týmu mohou zastávat více než jednu roli, navíc jsou některé z uvedených rolí podobné. Belbin říká, že tyto role nemusí být naplněny stejnou měrou a nejsou všechny potřebné po celou dobu činnosti, s čímž souhlasím i já.

Na základě svých poznatků sestavil Belbin dotazník, ze kterého lze vyčíst hlavní a vedlejší roli člena v týmu. Dotazník se skládá ze sedmi sekcí, v každé sekci dotazovaný zakroužkoval jeden, dva nebo více výroků, které ho vystihují. Zakroužkované výroky pak ohodnotil bodovým hodnocením tak, že mezi ně rozdělil vždy deset bodů v každé sekci. Přenesením do tabulky získal dotazovaný přiřazení k určité roli. Skóre vyšší než dvacet bodů označuje výrazně dominantní roli. Belbin zdůrazňuje, že je třeba si uvědomit, že jedinec pracující v týmu má tendenci přeskakovat do jiných rolí, podle vztahu v týmu.

I když se mi z mnoha důvodů nepodařilo žádnému členu skupiny podat tento dotazník, chtěla bych se pokusit přiřadit jednotlivé role k členům naší skupiny. Přesto se obávám, že poje posouzení bude velmi subjektivní a ne všichni členové by s tím mohli souhlasit. Navíc se obávám, že můj pohled nebude díky přátelským vztahům dost kritický. Přesto se pokusím alespoň přibližně popsat jejich činnost a tak přiřadit klíčovou a nejzřetelnější roli.

Vůdcem – předsedou či jakýmsi režisérem naší skupiny se stala Kateřina. Její role vyplývala z jejího věku a nabytých zkušeností. Byla z nás nejstarší a měla za sebou náležitě zkušenosti. Do naší skupiny přišla s vědomím, že bude vést tábor a své role se náležitě chopila. Kromě toho také absolvovala školení vedoucích táborů, které bylo nezbytné pro organizování tábora. Myslím, že všichni ostatní z naší skupiny s její rolí souhlasili, protože z Kateřiny vyzařovala určitá schopnost vést tábor i nás a nikdo jiný nebyl tak odvážný, aby přijal tak zodpovědnou roli. Kateřina nám jako skupině dokázala imponovat, podněcovala nás k aktivitě, sladřovala tým, rozdřlovala úkoly, ale také aktivně navrhovala program tábora. Dokázala nám naslouchat a dát každému slovo, proto se nikdo z nás necítil příliš omezen. Dokázala vytvořit týmovou atmosféru.

Jako chrliče bych mohla označit Slávka. Slávek opravdu hřřil všemožnými nápady, někdy byl až nezastavitelný a někdy byly jeho návrhy nerealizovatelné, ale na druhou stranu vtípné. Svými někdy užitečnými a někdy přemřřtřnými návrhy nás všechny dokázal pobavit a

rozesmát. Byl tedy zároveň i bavičem a díky jeho humoru byla atmosféra v naší skupině uvolněná.

Za rejpala bych mohla označit Evu. Eva v mnohých věcech viděla problém a hodnotila naše názory. Ani to však nebylo na škodu a i když někdy docházelo k výměně názorů a ke střetům, podívali jsme se na různé věci z více stran.

Tahounem a dotahovačem byla jednoznačně Hanka. Byla velmi pečlivá a pořádná, dokázala upozornit na nedořešené věci. Zvláště se její vlastnosti projevíly během samotného tábora. Když se nikdo neměl k tomu, aby nachystal pomůcky ke hrám, vždy byla pohotová a vše nachystala. Měla méně řečí, ale více činů.

Shánila zastával v naší skupině Karel. Dokázal sehnat spoustu užitečných věcí. Díky svým kontaktům sehnal formuláře, které byly pro tábor nutné, z vlastní iniciativy sháněl různé informace o místě tábora, o spojích, cenách apod.

Poslední z rolí, které Belbin označuje, je role hasiče. Nejsem jednoznačně přesvědčena, že bych tuto roli výrazně zastávala, ale myslím, že se mi během té doby podařilo urovnat jeden spor a vždy jsem se snažila o kompromisní řešení. Já sama jsem dotazník vyplnila a z výsledků jsem zjistila, že jsem nezastávala žádnou výraznou roli, třinácti bodů jsem dosáhla u dvou rolí a to u hasiče a chrliče. Mohu říci, že s oběma rolemi souhlasím, ale také souhlasím s tím, že velmi záleží na situaci a že dotazník podává jen orientační informace. Sám Belbin říká, že všechny role jsou stejně hodnotné a aby tým dobře spolupracoval, musí být role obsazeny správnými lidmi.

Závěr

Myslím, že složení naší skupiny bylo dobré a díky tomu, že jsme dokázaly zaujmout zmíněné role, dokázali jsme efektivně připravit tábor. Důkazem toho nám byl samotný pobyt na táboře, který se vydařil. Belbinův dotazník se mi dostal do rukou náhodou a bohužel jen v kopii, proto jej nebudu moci citovat v použité literatuře. Přesto se mi jeho teorie rolí zdála dost zajímavá na to, abych ji ve své práci uvedla.

Literatura:

Kulka Jiří: *Sociální psychologie pro učitele*. Praha 1983, 112 s.